

The Living Book - Suunised

Autor: Forum del Libro, partnerite panusega

Version: august 2019

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The Living Book projekt (2016-1-CY01-KA201-017315) on rahastatud Euroopa Komisjoni toetusega. Käesolev dokument peegeldab autori seisukohti. Euroopa Komisjon pole vastutav dokumendis sisalduva info ja selle kasutamise eest.

Contents

Esimene osa - taust

[The Living Book projekt](#)

[Euroopa noorte kirjaoskus](#)

[Noored ja digimaailm](#)

Teine osa - meetodika

[Kolm sammast](#)

[Klassi- või grupitegevused \(tavaelus\)](#)

[\(a\) Kas koolil on raamatukogu?](#)

[\(b\) Kas kool on lugejasõbralik ja lugemissõbralik?](#)

[\(c\) Kas õpilased on aktiivselt kaasatud?](#)

[\(d\) Kas lugemistegevused on seotud kõikide õppeainetega?](#)

[\(e\) Arutelud. Ümberpööratud klassiruum](#)

[\(f\) Lugemisgrupid](#)

[Mõtestatud lugemine \("enhanced reading" - kindlasti on seda võimalik eesti keelde tõlkida veel mitmel moel, aga selles tekstis kasutatakse mõistet „mõtestatud lugemine“\)](#)

[\(a\) Mis on mõtestatud lugemine?](#)

[\(b\) Mõtestatud lugemine ja mõtestatud raamatud](#)

[\(c\) Mõtestatud lugemine kui avastus- või uurimisretk](#)

[\(d\) Mõtestatud lugemine ja digimaailm](#)

[\(e\) Näiteid mõtestatud lugemise kohta](#)

[\(f\) Kirjutamine kui mõtestatud lugemine](#)

[\(g\) Mõtestatud lugemine ja autoriõigused](#)

[Sotsiaalne lugemine](#)

[\(a\) Mis on sotsiaalne lugemine](#)

[\(b\) Lugemisgrupid](#)

[\(b1\) Lugemisgrupid - sulandumine](#)

[\(b2\) Lugemisgrupp - raamatute ja liikmete valimine](#)

[\(b3\) Lugemisgrupid - gruppidesse jaotamine](#)

[\(b4\) Lugemisgrupid - ruum](#)

[\(b5\) Lugemisgrupid - mõtestatud lugemine](#)

[\(b6\) Lugemisgrupid - vestluste haldamine](#)

[\(b7\) Lugemisgrupid - veebipõhised tegevused](#)

[\(c\) Kohalik, üleriigiline ja rahvusvaheline kaasatus](#)

[Neli metodoloogilist remarki:](#)

[2.1 Mitmekesisus](#)

[2.2 Lugemiseks vajalik aeg ja ruum](#)

[2.3 Kaasav lugemine \(erivajadustega õpilased\)](#)

[\(a\) Erivajadustega õpilased, infotehnoloogia ja The Living Book projekt](#)

[\(b\) Taustainfo](#)

[\(c\) Terminoloogia](#)

[\(d\) Erivajadustega õpilased ja The Living Book projekt](#)

[2.4 Vanemate ja õpetajate roll](#)

[\(a\) Õpetajad](#)

[\(b\) Lapsevanemad](#)

[Kolmas osa - vahendid](#)

Esimene osa - taust

1. The Living Book projekt

Kehv lugemisoskus ja huvi puudumine lugemise vastu on pikemas perspektiivis probleem nii üksikisiku kui ka ühiskonna jaoks. Kaasaegses maailmas on kirjaoskus põhioskus või baasoskus, mis võimaldab inimesele rohkem valikuid ja edukamat elu. Peamiselt vastutavad lugemisoskuse arengu eest koolid ja kui õpilased lõpetavad põhikooli kehva või puuduliku lugemisoskusega, siis see pole mitte üksnes takistav tegur tööturule sisenemiseks, vaid piirab ka tulevasi haridusvalikuid. Viletsa lugemisoskusega inimene ei saa teadmuspõhises ühiskonnas hästi hakkama, seda mitte üksnes humanitaarvaldkonnas, vaid ka tehnika ja tehnoloogiaga seotud aladel. 2013. aastal Inglismaal läbi viidud uurimus ("Social inequalities in cognitive scores at age 16", Sullivan & Brown, 2013) näitab, et ligipääs raamatutele ja regulaarne lugemine vanuses 10-16 parandab näiteks matemaatika õpitulemusi. Korraliku lugemisoskuseta inimesel on raskusi ka matemaatikast arusaamisel, mis omakorda piirab nende võimalusi leida tulevikus rakendust loodusteaduste, tehnoloogia, inseneria või infotehnoloogia valdkonnas.

Rõhutades lugemise tähtsust on Euroopa Liit (EL) seadnud eesmärgiks parandada noorte lugemisoskust. Kehva lugemisoskusega noorte hulk on kasvanud 2012. a oli see 17,8%, aga 2015. a 19,7% (PISA testi andmetel). 2015. a PISA testi andmetel on ligi pooltes EL riikides küllaltki madalad tulemused nii loodusteadustes, matemaatikas kui ka lugemises. Ainult kaks riiki, Soome ja Eesti mahtusid näitajate poolest PISA testi maailma esikümnesse. 2018. a PISA tulemused avalikustatakse 2019. a detsembris.

Olukorra parandamiseks on 2016. a septembris ellu kutsutud Erasmus+/KA2 projekt Augmenting Reading for Life, mis kestab 2019. a augustini. Projekti eesmärk on parandada/arendada Euroopa 9-15-aastaste õpilaste lugemisoskust. Projektis osaleb üheksa partnerorganisatsiooni erinevatest riikidest (Küpros, Rumeenia, Portugal, Eesti, Itaalia, Suurbritannia). Enamuses partnerriikides on kehva lugemisoskusega õpilaste hulk suur (Küprosel 35,6%, Rumeenias 38,7%, Itaalias 20,1%, Portugalis 18,8%). Viletsa lugemisoskusega õpilased on sageli pärit kehva sotsiaalmajandusliku taustaga peredest, kus vanemate haridustase ei ole väga kõrge, samuti näiteks immigrantide peredest. Projekti eesmärk ongi tõsta sellistest oludest pärit õpilaste motivatsiooni lugeda. Koos lugemisoskusega on eesmärk arendada ka õpioskusi, digioskusi, kriitilist mõtlemist, koostööoskusi jne). The Living Book kombineerib nn tavaelu tegevusi online ehk veebipõhiselt toimuvate tegevustega, näiteks liitreaalsusega.

The Living Book kaasab õpetajaid ja lapsevanemaid, et informeerida neid uutest tehnoloogia-alastest arengutest, mida saab alg- ja põhikoolis kasutada selleks, et laste lugemisoskus areneks. Sidudes kõigile kättesaadavaid õppematerjale, mis sisaldavad

professionaalseid õpitegevusi ja on piloteeritud, pakub The Living Book õpetajatele võimalusi end professionaalselt arendada. The Living Book kodulehelt (www.thelivingbook.eu) ja The Living Libraryst (www.thelivinglibrary.eu) on võimalik leida erinevaid rakendusi, teoreetilist kirjandust ja tunnikavasid kuues erinevas keeles, samuti ise sisu luua ja erinevaid materjale üles laadida.

European Commission, Directorate-General for Education and Culture (2012). EU High Level Group of Experts on Literacy: Final Repor. Retrieved from http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/school/doc/literacy-report_en.pdf

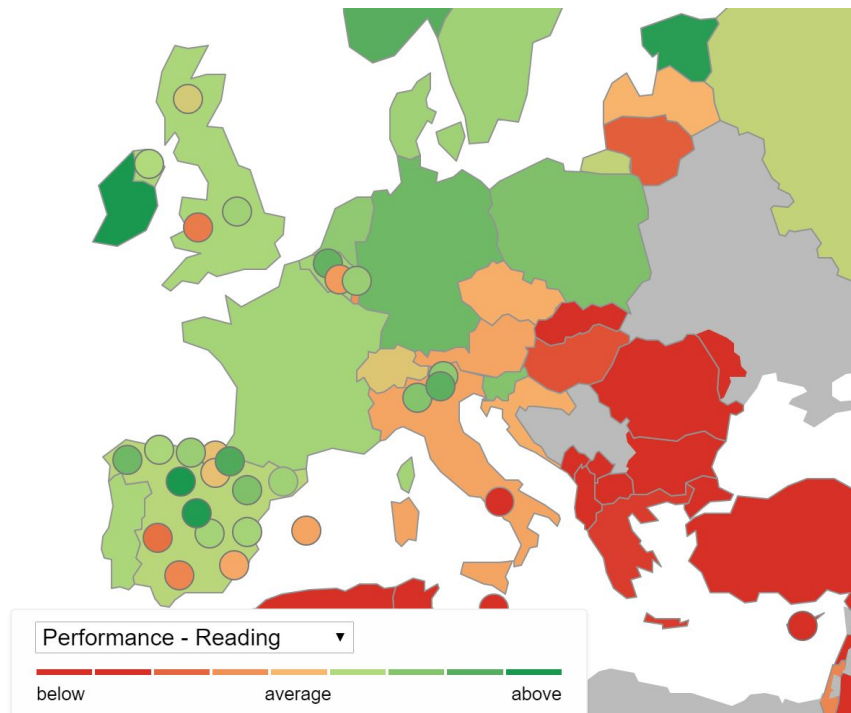
Sullivan, A. S., & Brown, M. (2013). Social inequalities in cognitive scores at age 16: The role of reading. London: Institute of Education, Center for Longitudinal Studies Working Paper.

2. Euroopa noorte kirjaoskus

Kõikidele kättesaadavad andmed Euroopa noorte kirjaoskuse kohta näitavad selgelt, et lõhe paremas olukorras (peamiselt Põhja- ja Lääne-Euroopa) ning kehvade tulemustega riikide (peamiselt Ida- ja Lõuna-Euroopa) vahel on päris suur. 2015. a OECD-PISA raport näitab, et parimate tulemustega Soome ja kehvimate tulemustega Bulgaaria vahe on 94 punkti (Soomel vastavalt 526 ja Bulgaarial 432 punkti).

2012. ja 2015. aasta vahel on keskmine väärtus langenud 496lt 493ni. Murelikuks teeb see, et vahe paremate ja kehvemate riikide vahel on süvenenud. Soome tulemus on nt 5 punkti võrra tõusnud, aga Ungaril 12 p võrra langenud (lisaks ka Slovakkia -12, Island -9, Kreeka -8, Küpros -6 jne).

Oma tulemust on parandanud 9 riiki (Eesti +9, Sloveenia +11, Saksamaa+6, Iirimaa+13, Norra +5, Tšehhi +5, Hispaani +7 Luksemburg+5 ja Horvaatia '5).

Joonis 1. Euroopa noorte kirjaoskus: PISA 2015

See tähendab, et noorte lugemiseoskuse parandamise protsess on hädavajalik. See nõuab uut lähenemist, aktiivsust, tähelepanu, ühesuguseid põhimõtteid ja strateegiat. The Living Booki eesmärk on töötada välja strateegia, vahendid ja meetodid, mis aitaksid Euroopal seda väljakutset vastu võtta, võttes arvesse ka kaasaget ja järjest arenevat digimaailma, mis jagab uue põlvkonna infot ja õpikogemust.

3. Noored ja digimaailm

Digitalse meedia kasutamine on oluliselt muutnud noorte inimeste oskusi, käitumist ja väärtushinnanguid. Aeg, mis veedetakse online, on pikem ajast, mis veedetakse nteleri ees (UK andmed 2013, Ocforni raport; samasugused tulemused Saksamaal, Prantsusmaal, USA-s, Hiinas 2009; 2013). Tuleb lisada, et noored inimesed eelistavad nn kaasaget televisiooni traditsioonilisele, see tähendab, et nad soovivad end huvitavaid saateid vaadata endale sobival ajal, mitte siis, kui see parasjagu telekanalil kavas on. See aeg, mis kulutatakse raamatute lugemisele, moodustab ainult murdosa noorte internetis kulunud ajast (Eurobaromeetri andmed).

See siiski ei tähenda seda, et meie õpilastes on toimumas antropoloogilised muutused. Ei ole veel olemas homo sapiens digital'i ja „digitaalsed pärismaalased“ (digital native) on kõigest/eelkõige metafoor. Meie aju on pika evolutsiooni tulemus, kompetentsid ja

oskused, mis on seotud digimeedia kasutamisega, on omandatud nagu kõik teisedki õpitud oskused. Lugemine on samuti omandatud /omandatav oskus.

On siiski üks märkimisväärne erinevus meedia ja digimeedia vahel: kui traditsioonilises meedias eksisteerivad kõrvuti nii killustatud kui struktureeritud sisu, siis digimaailmas on ülekaalus killustatud sisu. Veebimaailmas liigutakse sageli üksnes horisontaalsel tasandil ühelt lingilt ja ühelt tekstilt teisele. Teksti vertikaalsed tasandid jäävad tähelepanuta.

Killustatus ei ole siiski digimeedia peamine tunnus. See avab tegelikult uued võimalused liita tekstiga heli, video ja animatsioon; kasutada linke, hüpertekste jne.

The Living Book projekti raames koostatud juhendmaterjalid ja välja töötatud abivahendid on mõeldud kasvatama/suurendama 9-15-aastaste noorte lugemishuvi ja armastust lugemise vastu, samuti ületama lõhet traditsioonilise ja digimaailma vahel. Meie eesmärk on ühendada lugemine digimaailmaga, digitegevustega. See omakorda annab noortele vabaduse lugeda paberilt või ekraanilt.

Erilist tähelepanu pöörame lugemise ja kirjutamise seostele, sest need kaks tegevust on omavahel tihedalt seotud ja nõuavad väga häid oskusi. Veel enam, kirjutamine on alati olnud ja jääb hea lugemisoskuse oluliseks komponendiks. Siiski, kirjutamine ei ole ega peagi olema lugemise peamine toetav oskus. Tänapäeval on selleks audio, muusika, pildid, videod, interaktiivne sisu - kõik on olulised, kasutatavad, annavad erinevaid võimalusi lugemiskogemuse rikastamiseks.

Teine osa - metoodika

1. Kolm sammast

1.1 Klassi- või grupitegevused (tavaelus)

Kool on õpikeskkond. Koolid asuvad erinevates kohtades, on erineva füüsilise õpikeskkonnaga. Andmed näitavad, et füüsiline õpikeskkond on üks õppimise võti. See kehtib ka lugemise/kirjaoskuse kohta. Füüsilise ruumi organiseeritus mõjutab lugemisoskuse arengut ja mõju on tegelikult väga suur. (D.R.Reutzler, S.Clark [Organizing Literacy Classrooms for Effective Instruction. A survival Guide](#). In «The Reading Teacher» vol. 65 issue 2 pp. 96-109)

Lugemis- ja lugejasõbraliku keskkonna loomine on The Living Book projekti võtmetegevus ja vajalik, kui rakendatakse mõtestatud lugemise strateegiaid. Lugemine on baasoskus ja kõikide õpperuumide kasutajasõbralikkus mõjutab lugemist. Kooliruumide läbi mõeldud kujundamine on esimene samm, mida saab rakendada.

Soovitame alustada järgmisest nimekirjast:

(a) Kas koolil on raamatukogu?

Kooliraamatukogu on lugejasõbraliku koolikeskkonna loomise võti. Kooliraamatukogu on midagi palju enam kui raamatute ruum: see arendab üldist kirjaoskust, korraldab lugemisele orienteeritud tegevusi, dokumenteerib ja süstematiseerib raamatuid, on teeninduskeskus, avatud õpikeskkond kogu koolile (õpilastele, õpetajatele, aga ka läheduses elavatele peredele). Kooliraamatukogu on koht, kus traditsiooniline raamat eksisteerib kõrvuti ja koostöös veebipõhise raamatuga/e-raamatuga. See on mitteformaalne õpikeskkond ja lugemistegevused lähtuvad pigem lugeja huvidest ja eelistustest kui traditsioonilistest klassigruppidest.

The Living Book projektis osalevad koolid edendavad, täiendavad ja kujundavad ümber olemasolevaid kooliraamatukogusid - või asutavad/loovad kooliraamatukogu, kui neil seda ei ole - vastavalt IFLA kooliraamatukogude juhendile. Me soovitame kooliraamatukogu loomise või ümber kujundamise protsessis leida kohtumiste ruum lugemisgruppidele ja mõnusad kohad rahustavaks lugemiseks. Soovitame

kooliraamatukogul teha koostööd läheduses asuvate avalike raamatukogudega. Me soovime koolidel tööle võtta kvalifitseeritud kooliraamatukogujuhatajad ja hoolitseda ka õpetajate koolitamise eest. Kooliraamatukogu ei peaks olema pelgalt koht, kus on raamatud, vaid vaimne keskus ja õpiruum. Raamatute hulk raamatukogus ei ole nii oluline kui organiseeritud ruum, kompetents ja tegevused.

(b) Kas kool on lugejasõbralik ja lugemissõbralik?

Lugemisega seotud tegevused ei pea piirduma ainult klassiruumi ja kooli raamatukoguga: kõik ruumid koolis peaksid olema lugemis- ja lugejasõbralikud. Raamatud peaksid olema kättesaadavad koridorides ja teistes ruumides. Ajalehed ja ajakirjad peaksid olema kättesaadavad kooli kohvikus ja puhkeruumides. Lugemise ja vestlemise ruumid võiksid olla nii välis- kui siseinterjööris.

(c) Kas õpilased on aktiivselt kaasatud?

Õpilased peavad olema kaasatud kooliraamatukogu, aga ka kõigi teiste võimalike lugemiskohtade loomise või ümberkujundamise protsessi. Neil peab olema võimalus valida loetava sisu, pakkuda välja lugemisega seotud tegevusi ja monitoorida nende tulemusi. Grupitegevustes osalemine peab lähtuma õpilase huvist ja personaalsetest valikutest, mitte olema ette kirjutatud või klassipõhine.

(d) Kas lugemistegevused on seotud kõikide õppeainetega?

Sageli arvatakse väärtalt, et lugemisoskusega tegelemine on ainult keele- ja kirjandusõpetajate ülesanne. Lugemisoskus on aineteülene oskus, põhioskus ja on äärmiselt tähtis ka loodusainetes, majanduses, kehalises kasvatuses, muusikas,... Kõik õpetajad, kes koolis tegutsevad, peavad tegelema ka lugemisega ja lugemisoskusega. Kirjandus ei ole ainult ilukirjandus. Antud hetkel kõige sobivam raamat mõne õpilase jaoks võib küll olla mõni juturaamat, aga miks mitte ka esse, koomiksiraamat, luulekogu, kunstiraamat, kokaraamat või aiandusalane raamat.

(e) Arutelud. Ümberpööratud klassiruum

Kaasaegse meediasisuga rikastamise kõrval on palju selliseid lugemist ergutavaid tegemisi, mida saab teha tavalises klassiruumis. Neid on võimalik integreerida lugemisega ja panna lugemise kasuks tööle. Üks võimalustest on ümberpööratud klassiruum.

Debatt/diskussioon/arutelu on üks õppemeetoditest, mis võimaldab teema kohta arvamust avaldada ja oma seisukohti argumenteerida. Tavaliselt on debatis kaks poolt ehk kahel vastandlikul seisukohal olevad õpilased. Debatt on väga hea võimalus jagada oma lugemiskogemust ja rikastada arutelusid nii raamatutes, aga ka näiteks ajalehtedes ilmunud tekstide üle. Kuna debatis osalemiseks on vaja teada teksti sisu, toetab see võimalus lugemist ja lugemisoskuse arengut, aitab õpilasel kujundada oma arvamust ja maailmast arusaamist.

Ümberpööratud klassiruum on õppemeetod, mis aktiveerib õpilasi oluliselt rohkem võrreldes näiteks traditsioonilise frontaalse lugemisega. Klassiruumis viibijad on keskendunud koostööle, aruteludele, sisu loomisele. Tähele tuleb panna, et lugemine kui selline ei jääks muude tegevuste varju. See on õppetegevuse üks osa ja seda, mida õpilased on lugenud, saavadki nad klassis tutvustada, olgu siis tavalisel või digitaalsel kujul.

Traditsioonilised ja vähem traditsioonilised klassi- või grupipõhised lugemisega seotud tegevused, näiteks lugemisvõistlus, lugemismängud, valjusti lugemine, vaikne lugemine, draamaelementidega seotud lugemine, kaaslasega koos lugemine, koolis toimuv raamatute vahetus, raamatusoovitused, lugemispäevad või -nädalad, juhendatud lugemine, kohtumised kirjanikega, raamatute sisututvustused jne peavad samuti jääma ja arendavad ka kindlasti õpilaste lugemisoskust. **The Living Book projekt ei asenda muid olulisi tegevusi, aga toetab ja võimaldab neid arendada**

(f) Lugemisgrupid

Lugemisgrupid on võtmekomponendid The Living Book projekti strateegias ja neid saab organiseerida nii tavapäraselt, veebipõhiselt kui ka mõlemat võimalust kombineerides. Lugemisgrupid on väga hea võimalus, uurida, kuidas inimesed loevad, kuivõrd nad loetut mõistavad ja muidugi võimaldavad lugemisgrupid sotsiaalset suhtlust.

1.2 Mõtestatud lugemine (*“enhanced reading” - kindlasti on seda võimalik eesti keelde tõlkida veel mitmel moel, aga selles tekstis kasutatakse mõistet „mõtestatud lugemine”*)

(a) Mis on mõtestatud lugemine?

Siin juhendmaterjal on mõtestatud lugemine defineeritud kui igasuguse tekstilise sisu otsing, valik, produtseerimine, organiseerimine, kirjeldamine, taasloomine, kombineerimine. Teksti kõrval on ka audio-, video- ja interaktiivsed vahendid. Päriselus ja veebis toimuvad tegevused, mis aitavad tekstist aru saada, selle sisu mõista, loovad

seoseid teiste tekstidega, meediaga, annavad intertekstuaalse mõõtme. See on ühe lugeja või lugejate grupi õpirada: kogemused, huvid, ideed jne.

Mõnevõrra lihtsamalt öeldes on mõtestatud lugemine selline lugemine, kus lugeja suudab teksti mõista ja selle teksti põhjal hiljem uut sisu luua, on selleks siis illustratsioonid, video- või audiolahendused, muusika, teised tekstid vm väljund

(b) Mõtestatud lugemine ja mõtestatud raamatud

Mõtestatud lugemise mõiste muutub ilmselt arusaadavamaks kui mõelda raamatutele, millel on peale teksti autori või kirjastaja poolt lisatud veel mõni lisavõimalus, näiteks kaasneb raamatuga midagi digitaalset või interaktiivset.

Mõtestatud lugemine tugineb oma isiklikule lugemiskogemusele, et valida sellest endale oluline ja luua selle põhjal uut sisu.

(c) Mõtestatud lugemine kui avastus- või uurimisretk

Siin kirjeldatud arusaam rikastatud lugemisest tugineb Louise Rosenblatti ideele teksti ja lugeja suhtest ja suhestumisest. Iga lugeja mõistab teksti erinevalt ja tekstiga tekkinud suhe (transaktsioon) sõltub inimese huvidest, kogemustest, teadmistest, oskustest ja motivatsioonist. (Rosenblatt 1938) Sellest vaatepunktist on iga lugemiskogemus avastusretk või „uurimisretk“ teksti sisse. Lugeja isikliku lugemiskogemuse ja -elamuse kujunemine ei sõltu ainult tekstist või näiteks õpetajast. Iga tekst aktiveerib lugejas need võimlused, milleks tal on eeldused ja eelteadmised.

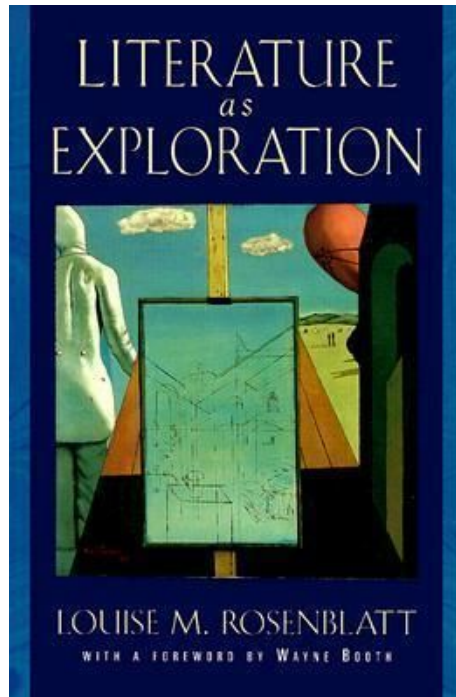

Fig. 2 – Louise M. Rosenblatt, *Literature as Exploration*, 5th ed., MLA 1995

(d) Mõtestatud lugemine ja digimaailm

Mõtestatud lugemise idee ei ole uus, aga tänapäeva digimaailm annab sellele uut lisaväärtust. Tegelikult on see meetod üldlevinud ja sama vana nagu lugemine ise. Seega ei saagi mõelda, et ainult digikeskkonnas saab mõtestatult lugeda. Iga tekst, iga seos, iga tekstiga seotud tegevus – kõik aitab teksti mõista. Kuna digimaailm on noorte jaoks niivõrd oluline, tuleb see aga kindlasti kaasata lugemise juurde. Paljude lugejate jaoks on digimaailma ja lugemise sidumine iseenesestmõistetav, näiteks otsitakse pilte ja/või infot autori või teose kohta, peetakse ajaveebi või loetakse teiste omasid, samamoodi luuakse tekstiga seotud audio- või videosisu. Teisi lugejaid peab selle juurde veidi suunama.

The Living Book projekti raames välja töötatud meetodid peaksid täiendama ja süstematiseerima seniseid võimalusi siduda mõtestatud lugemise idee haridusliku raamistikuga. The Living Library veebileht ongi loodud selleks, et näidata lugemise ja digivahendite ja digitegevuste ühendamise võimalusi..

(e) Näiteid mõtestatud lugemise kohta

Joonis 3 - Täiustatud lugemistegevused: Intertekstuaalsuse visuaalne uurimine Instagrami lugude ja QR-koodide abil. Laual olevad raamatud ja esemed on seotud loetava raamatuga (raamatukapil); plastkera värviribad pakuvad raamatu erinevate mõõtmete visuaalset esitust.

- **Kaardid** - õpilased saavad luua raamatute tegevuspaikade või tegelaste liikumiste kaarte, kasutades Google Mapi või mõnd teist sarnast kaardirakendust.
- **Ajajoon** - õpilased saavad loetud teose peamiste sündmuste kronoloogia ajajoonel paigutada või hoopis mõne tegelase või tegelasgrupi arengu joonele panna.
- **QR-koodid** - koodid saavad lugejaid juhatada erinevate raamatuteni või muu lugemisega seotud sisuni. Koodid võib välja printida ja kleepida nt raamatu kaanele või kui ruumi on, siis ka raamatusse sisse.
- **Raamatukaas** - õpilased võivad digivahendite abil kujundada loetud raamatutele uue kaane, kasutades näiteks 3D või videote võimalusi.
- **Võib koostada raamatu playlisti.**
- **Võib luua raamatu traileri.**
- **Loovkirjutamine** (raamatu põhjal).
- **Haiku** - haiku raamatu iga tegelase kohta.
- **Raamatu „turundus“ sotsiaalmeedias.**
- **Raamatu „turundus“ sotsiaalmeedias.** - kujundus ja limiteeritud hulk sõnu.
- **Instagram** - luua keskkonda raamatu konto ja postitada sellega seotud sisu.
- **Twitter** - anda raamatu sisu edasi piiratud hulga tähelepanekidega.
- **Padlet** - igasugused pildid ja teksti saab Padletisse üles laadida.
- **3D-modelleerimine** - tegelased vm.
- **Laiendatud või virtuaalreaalsuse võimalused**

(f) Kirjutamine kui mõtestatud lugemine

Lugemine ja kirjutamine on omavahel tihedalt seotud: ühe arenemine toetab teise arengut. Kokkuvõtete ja ülevaadete kirjutamine on ikka koolide õppetöö juurde kuulunud, aga kaasaegne digimaailm avab uusi ja mitmekesiseid kirjutamisvõimalusi, mida saab kindlasti kasutada.

Näiteks **FanFiction** väärrib erilist tähelepanu ja on kindlasti üks köitvamaid viise, mida mõtestatud lugemise jaoks soovitada. See on tegevus, mille käigus tuleb kirjutada lugusid, mille loomise jaoks on ette antud üks „maailm“ ehk mingisugune raamistik. See võib olla pärit mõnest raamatust, filmist, seriaalist, koomiksist või mujalt. FanFiction on laialt levinud ja meeldib nii tüdrukutele kui ka poistele (umbes vanuses 11-17). Teemast huvitatud noored on kogunenud kogukondadesse, näiteks on neil oma kodulehed (fanfiction.net, archiveofourown.org) ja need on levinud üle Euroopa. Ainuüksi Harry Potteri „maailmas“ on loodud enam kui miljon fanfiction lugu. Seni on tegu olnud eelkõige tekstilises vormis esitatud lugudega, aga on võimalik luua ka videoid või muusikat vmt. Lugusid saab kirjutada nii individuaalselt kui ka grupiti.

(g) Mõtestatud lugemine ja autoriõigused

Autoriõigused kehtivad seadusena kõikides Euroopa riikides ja nendest tuleb kinni pidada. Ometi on mõnikord keeruline teha vahet, kas tekst kuulub autoriõiguse alla või mitte. See küsimus tõstatub ka rikastatud lugemise puhul ehk kust läheb piir autori loominguga ja omaloominguga vahel. Selleks oleks vaja väga lihtsat seadust või selgitust koolide ja õppetegevuse jaoks, et õppimise käigus keegi tahtmatult autoriõigusi ei rikkuks.

1.3 Sotsiaalne lugemine

(a) Mis on sotsiaalne lugemine

Lugemine on huvitav segu individuaalsest ja sotsiaalsest käitumisest. Loetakse peamiselt üksinda, iseseisvalt, valides enda jaoks lugemiseks sobiva aja ja koha. Lugemine on aga ka sotsiaalne praktika, sest tekstid, mida me loeme, on tavaliselt kellegi teise kirjutatud, need on väljaandmiseks kellegi poolt valitud, valitud nii, et sobiksid mingisugusesse sotsiaalsesse konteksti. Kui me pärast lugemist raamatute või loetu üle arutleme, siis loome lugejatena uuesti sotsiaalset sisu.

Lugemise sotsiaalne mõõde on oluline iga lugemisstrateegia puhul, eriti sotsiaalse õppimise keskkonnas, näiteks koolis. The Living Book projekt lähtubki ideest, et lugemine on sotsiaalne praktika (kogemus).

Digimaailmas on sotsiaalse lugemise idee sageli seotud on-line lugemise võimalustega ja veebilehtedega, kus on näiteks oma seisukohtade või arvamuste avaldamise kohad. Tavaliselt tuleb sellisel juhul luua kasutajakonto ja siis saab ise sobivat sisu postitada. Sageli on võimalik leida „sõpru“ ehk klikkida vastavatel ikoonidel, kui kasutajaprofiil huvi pakub.

Tuleb tähele panna, et sellised veebilehed töötavad kindlate algoritmide alusel ja võivad näiteks hakata kasutajale soovutama sama tüüpi raamatuid, mida ta varem lugenud või näiteks laikinud on. Samuti soovitatakse „sõpru“, kes on meeldivaks märkinud kasutajaga sarnaseid raamatuid jne. Mõtestatud lugemine pakub alternatiivseid võimalusi ja soovitusi jõuda ka teistsuguste tekstide juurde kui kasutaja esialgu eelistanud on.

The Living Book projekt kasutab ära huvi sotsiaalse lugemise vastu ja selle võimalusi. On loodud www.thelivinglibrary.eu veebileht. See veebileht erineb nii mõneski aspektis teistest. Nimelt saab seal tutvuda küll erinevate raamatutega, aga lisaks sellele on esitatud teoreetilised seisukohad, kirjeldatud erinevaid lugemise ja lugemisega seotud meetodeid, on toodud näiteid digimaailma erinevate võimaluste kohta (mis on seotud lugemisega).

(b) Lugemisgrupid

Traditsiooniliselt on lugemisgrupp olnud raamatuklubi, mille liikmed on otsustanud jagada oma muljeid ja kogemusi, kohtuda kindlatel aegadel ja arutleda mingisuguste kindlate raamatute üle, mida klubiliikmed on välja valinud ja lugenud. Organisatoorsed probleemid on tavaliselt seotud kõikidele sobiva aja ja koha leidmisega ja raamatu(te) valimisega.

Õpilastele adresseeritud lugemisgruppides on olukord hoopis teistsugune. Peamiselt liituvad õpilased lugemisgruppidega mitte sellepärast, et nad ise väga tahavad, vaid et grupp on seotud õppetegevusega koolis. Iga grupiliikme huvi ja n-ö kohalolek on väga erineval tasemel, sõltudes ka lugemisvõimekusest. Lugemissõbralikus koolikeskkonnas peaksid õpilased mõistma lugemisgruppi kuulumise kasulikkust ja seda väärtustama, hindama ise tegutsemise võimalust, mitte tajuma seda kui kohustust.

Lugemisgrupp on kogukond. Üheskoos tähenduse loomine võimaldab inimestel tuttavaks saada ja sidemetel tugevamaks muutuda. Lugemisgruppide suur väärtus on see, et need annavad võimaluse töötada koos, koondada ja hoida tähelepanu, et saavutada endale seatud eesmärgid.

Enne lugemisgrupiga alustamist on kasulik planeerida (ja õpilastega läbi arutada) grupi tegevuse eesmärk ja peamised tegevused. Mõned küsimused, millele koolid ja õpetajad peaksid tähelepanu pöörama, on järgmised: kuidas valida grupi liikmed, kuidas valida raamat(uid), kuidas grupp ühtseks sulandada, kus, kuidas ja millal loetakse, kes ja kuidas juhib arutelusid.

(b1) Lugemisgrupid - sulandumine

Lugejate vastumeelsus mingisugusvõib tekkida vähesest, näiteks kui nad ei saa oma arvamust avaldada või nende arvamust ei aktsepteerita. Arutelu koos õpilastega sellest, missugused on nende lugemiskogemused, erinevad oskused, mis neile meeldib ja mis ei meeldi, võiks olla hea alguspunkt. Õpilastel peab algusest peale selge olema ka see, kuidas grupp toimima hakkab ja neil endil peaks olema võimalus töökorralduse suhtes ettepanekuid teha. Õpilased, kes on rohkem huvitatud ja motiveeritud, võiksid teha ettepanekuid, kuidas paremini kaasata ebakindlaid või tagasihoidlikumaid liikmeid ja neid, kes tunnevad lugemise suhtes teatud vastumeelsust. Kaasamiseks võib tuua näiteid plaanitavatest tegevustest, näiteks „meil on plaan raamatu põhjal teha video (näidend, koomiksiraamat, raamatu trailer, 3D-animatsioon), loeme seda raamatut koos, et me saaksime teada, missugune lugu ja kuidas raamatus areneb“.

(b2) Lugemisgrupp - raamatute ja liikmete valimine

Ei ole lihtne leida raamatut, mis sobiks kõikidele. Just sel põhjusel peaksid õpilased saama raamatute valikul kaasa rääkida. Lugemisgruppide töö peaks põhinema huvil, mitte kellegi kusagil varem tehtud otsustel. Lugemisgruppides peaks olema õpilasi erinevatest klassidest, isegi erinevas vanuses. Klassipõhised lugemisgrupid on loomulikult võimalikud, kuid nende efektiivsus on väiksem kui heterogeensetel gruppidel.

Õpetajad ja õpilased võiksid eelnevalt välja valida mõned raamatud (mis ei pea olema samast žanrist), mille hulgast tehakse grupis valik. Valikuprotsessi ajal on oluline, et raamatuga oleks võimalik füüsiliselt tutvuda, olgu selleks siis paberraamat või e-raamat. Kui on võimalik, siis grupi liikmed võiksid üksteisele mõne lehekülje ette lugeda. Ettelugemine ja sellele järgnev arutelu on parim viis jõuda kokkuleppele, missuguse raamatuga grupp tegelema hakkab.

Ei ole vajalik, et lugemiseks valitaks mingi narratiiv või lugu. Grupp võib arutleda ka fiction'i, reaalsel elu kajastava kirjanduse, audioraamatute või pildiraamatute üle. Kui kõik on oma ettepanekud teinud, tuleb hääletada ja selgub, missugune raamat valituks osutub.

Lugemiseks peaks valima ühe raamatu. Kui on seltskondi, kes huvituvad mõnest teisest raamatust, võiks neile luua oma lugemisgrupi, et nad saaksid lugeda raamatut, mida eelistavad.

Raamatu valimise protsess võiks ideaalis leida aset kooli raamatukogus ja hääletus võiks olla elektroonilises vormis, näiteks Tricideri rakenduse abil. Viimane võimaldab osalejatel anda nii poolt- kui vastuhääli ja lisada ka põhjendusi

(b3) Lugemisgrupid - gruppidesse jaotamine

Lugemisgrupi optimaalne suurus on 8-10 liiget. Gruppidesse peaks jagunema huvide põhjal. Grupiliikmete ülesanded võivad olla erinevad. Näiteks võib olla ühe või teise tegelase „jälgija“ (follower; nagu on sotsiaalmeedias), mõni võib pidada lugemispäevikut, mõni koostada tegelaste genealoogia vm. Õpetajad saavad õpilasi suunata, kuid ei tohi ette kirjutada, mida üks või teine liige tegema hakkab.

(b4) Lugemisgrupid - ruum

Lugemisgruppide kohtumise ruumid peaksid olema mugavad, osalejad võiksid istuda ringis. Peaks olema arvuti ja projektori või interaktiivse tahvli kasutamise võimalus. Loomulikult internetiühendus, et grupi koosolemise ajal saaks vajadusel infot otsida. Hästi organiseeritud ruum toetab lugemishuvi ja seega ka üldist kirjaoskuse arengut.

Ray Reutzel, Sarah Clark, *Organizing literacy classrooms for effective instruction*, in [The Reading Teacher](#) 65(2):96 - 109 · October 2011.

(b5) Lugemisgrupid - mõtestatud lugemine

Lugemisgruppides ei tohiks tegevused olla kohustuslikud. Õpilased ja õpetajad peavad saama ise valida, mida nad loetud tekstiga teha soovivad. Tegevused võivad olla nii reaalelulised kui veebipõhised.

Rikastatud lugemine on The Living Book projekti võtmestrategie, kui organiseeritakse lugemisgruppe.

Veebis: <https://natlib.govt.nz/schools/reading-engagement/strategies-to-engage-students-as-readers>.

(b6) Lugemisgrupid - vestluste haldamine

Enne kui õpilastega raamatute üle arutlema asuda, tuleb mõelda, kuidas saada kõik õpilased, ka tagasihoidlikud ja häbelikud, oma arvamust avaldama. Õhkkond peab olema rahulik ja toetav.

Õpetaja saab ise otsustada, kuidas täpsemalt ta vestlust haldab. Võimalik on ka variant, et diskussiooni juhivad õpilased (ja juhtimine roteerub). Igal juhul on võtmeküsimuseks üksteise respektierimine. Moderaatorid ei tohi anda hinnanguid, kedagi kuidagi sildistada. Õpilased peavad kaaslaste arvamust kuulama vahele segamata ja oma kõnejärge oodates.

Kindlasti peaks võimaldama argumenteeritud vaidlusi nende õpilaste vahel, kellele raamat meeldis, ja nende, kellele ei meeldinud. Või kui mõnele lugejale meeldis üks tegelane ja teisele teine. Igal juhul töötab debatt paremini, kui enne on raamatu üle ühiselt arutletud.

(b7) Lugemisgrupid - veebipõhised tegevused

Kuna mõtestatud lugemine on tavaliselt seotud veebipõhiste tegevustega, siis võib lugemisgrupp kohtuda traditsiooniliselt, aga me soovime kasutada The Living Booki veebilehte, kus on spetsiaalne võimalus veebipõhiste lugemisgruppide loomiseks ja haldamiseks.

Tegelikult ongi võimalik kogu lugemisgrupi tegevus läbi viia internetis. Kohtumised leiaksid sellisel juhul aset virtuaalselt, kasutades näiteks virtuaalset klassiruumi või mõnd teist ühistegevusteks mõeldud keskkonda (näiteks Skype). Toimuda võivad ka füüsilised kohtumised, aga peamised tegevused toimuksid näiteks The Living Library veebikeskkonnas (või mõnes teises taolises).

(c) Kohalik, üleriigiline ja rahvusvaheline kaasatus

The Living Book projekti mõte on see, et kaasatud saaksid nii ühes koolis, ühes piirkonnas, ühes riigis kui ka kogu Euroopas olevad kasutajad. The Living Library pakub selleks häid võimalusi

2. Neli metodoloogilist remarki:

2.1 Mitmekesisus

The Living Book projekti metoodika toetub sellele, et lugemiskogemus on lugeja, teksti, sisu interaktsioon. Teksti sisu ei ole ainumäärav.

See tähendab, et:

- a. The Living Book projekt ei soovita kindlaid raamatuid. Igaüks valib lugemismaterjali ise. Juhendmaterjal annab soovitusi valimise protsessiks (eriti lugemisgruppidele mõeldes). Kõik raamatuvalikud peavad põhinema lugeja huvil. Õpetaja võib valikuprotsessis olla soovitaja, aga lõpliku valiku teeb lugeja.
- b. Kuigi meil on olemas klassika ja väärtkirjandus, ei peaks lugemismaterjali valima ainult nende raamatute seast.
- c. See tähendab, et tunnikavad ja õppesisu, mis on projekti raames valminud, on soovituslikud ja peaksid näitama, kuidas on erinevate tekstidega võimalik töötada, lisades meediasisu või muid tekstiga seotud tegevusi.
- d. Kuna raamatud ei ole ainsad tekstid, mida on võimalik lugeda ja millega töötada, siis on kindlasti soovitav lugeda ka teist tüüpi tekste (ajalehed, artiklid, veebitekstid, blogid jne). Kuigi raamatud on lugemisoskuse arendamise jaoks väga efektiivsed, tuleb inimesel elus lugeda väga erinevaid tekste.
- e. The Living Book projekt ei keskendu ühele kindlale lugemisstiilile, vaid rõhutab, et neid on palju ja väga erinevaid. Lugemisviis ja lugemise stiil sõltub lugejast, tekstist, eesmärkidest. Iga lugeja valib oma vajadustele vastava lugemisstiili.

2.2 Lugemiseks vajalik aeg ja ruum

Lugemine vajab aega ja ruumi (lugejal on vaja keskenduda). Kool peaks leidma viisi, kuidas õpilastele neid tingimusi võimaldada. Siin tuleb jälle märkida füüsilise õpiruumi olulisust. Selles peaks alati leiduma ruumi ja võimalusi lugemise jaoks. Lugemisega seotud veebikeskkonnad peavad olema kasutajasõbralikud.

2.3 Kaasav lugemine (erivajadustega õpilased)

(a) Erivajadustega õpilased, infotehnoloogia ja The Living Book projekt

Tänu infotehnoloogia arengule on koolidel ja muudel haridusasutustel palju rohkem võimalusi arvestada kõikide õppijate vajadustega.

The Living Book projekt tahab kaasata kõiki õpilasi, sõltumata nende sotsiaalmajanduslikust taustast või hariduslikest erivajadustest.

(b) Taustainfo

ÜRO inimõiguste deklaratsioon siin üks fundamentaalseid tekste. Selles öeldakse, et igal inimesel on õigus õppida.

Ka erivajadusega inimesed saavad olla ühiskonnaellu kaasatud, kui neile on loodud selleks sobivad tingimused. Inimesed, kellel on füüsiline või vaimne puue, on samuti teistega võrdsed ühiskonnaliikmed. Nad saavad ühiskonnaelust tervete inimestega võrdselt osa võtta, kui neile on loodud vastavad tingimused.

Enamus riike Euroopas on välja töötanud oma kaasava hariduse strateegia ja rakendavad seda.

(c) Terminoloogia

Erivajadused on:

- intellektuaalsed erivajadused
- füüsilised erivajadused
- spetsiifilised õpiraskused
- arenguhäired
- raskused sotsiaalmajanduslike, kultuuriliste või keelebarjääride ületamisel.

Kuigi mõistet „erivajadusega inimesed“ on kritiseeritud, mõeldakse selle all peamiselt meditsiinilist diagnoosi. See tähendab, et toimetulekuraskused on tingitud inimese patoloogiast, mitte millestki muust. Samas nõuab teistsugust lähenemist ka olukord, kus inimene on sattunud võõraste keelekeskkonda või vajab abi majanduslikul toimetulekul.

Oliver, M. (1996). *Understanding disability: From theory to practice*. Basingstoke, UK: Macmillan.

Sleeter, C. (2010). *Why is there learning disabilities? A critical analysis of the birth of the field in its social context.* *Disability Studies Quarterly*, 30 (2).

Harpur, P. (2012). *Embracing the new disability rights paradigm: the importance of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities*, in *Disability & Society*, 27(1), 1-14.

Rioux, M., & Carbert, A. (2003). *Human rights and disability: The international context.* GLADNET Collection, 316.

(d) Erivajadustega õpilased ja The Living Book projekt

The Living Book projekt toetab uut kultuurilist, sotsiaalset ja teaduslikku lähenemist erivajadustega õppijatele. Metoodika ja võimalused (mis on kirjeldatud ka The Living Book veebilehel) on kujundatud nii, et see võimaldab ligipääsu materjalidele kõikidele huvilistele. Inimõigused ütlevad, et kõikidel on õigus õppida ning osaleda ühiskonna sotsiaalses ja kultuurilises elus, nii ka erivajadustega õpilastel. Veel enam, mõtestatud lugemist on võimalik kasutada iga erivajadusega õppija õpiraja kujundamiseks.

2.4 Vanemate ja õpetajate roll

(a) Õpetajad

The Living Book projekt rõhutab õpetaja olulisust lugemishuvi tekitamisel ja kujundamisel. Tema on sageli võtmeisik, kui tegu on mõtestatud lugemisega.

Täpsemalt öeldes on õpetaja see, kes:

- ...aitab kujundada koolikeskkonda, kus lugemine on oluline tegevus, arvestades seda, et lugemine on ka kõige olulisem õpioskus, kuna mõjutab ja toetab teisi õpioskusi; lugejakeskse õpikeskkonna kujundamine peaks olema kooli prioriteet.
- ...aitab kujundada kooli raamatukogu: kooli raamatukogus peaks töötama professionaalne raamatukogu juhataja, kes seisab hea selle eest, et raamatukogus on piisavalt erinevaid raamatuid, ka e-raamatuid, aga samuti audio- ja videomaterjali, loomulikult internetiühendus. Raamatukoguhoidja peaks suhtlema ka teiste läheduses asuvate avalike raamatukogudega.
- Edendab lugemist ja mõtestatud lugemisega seotud tegevusi, haldab lugemisgrupe, nii neid, mis tegutsevad koolis, kui ka neid, mis kohalikul või hoopis rahvusvahelisel tasandil
- Kaasab vanemaid ja teisi inimesi lugemisega seotud tegevustesse, aitab neil mõista lugemise tähtsust, võimalusel organiseerib avatud lugemistegevusi ja lugemisgrupe.
- On õpilastele toeks nende valiku tegemisel.

(b) Lapsevanemad

The Living Book projekt rõhutab vanemate olulisust laste lugemishuvi ja -harjumuste kujundamisel.

The Living Booki raampõhimõtete järgi peaksid vanemad:

- Lugema ja rõhutama lugemise tähtsust lastele. Lugemine on heade õpitulemuste eeldus. Kõige olulisem tegur on võimalus kasvada üles perekonnas, kus vanemad loevad ja armastavad lugemist ning kus raamatud on kättesaadavad. Väikestele lastele ettelugemine on nende arengus oluline komponent, mis tekitab ja kasvatab lugemishuvi teismelise- ja täiskasvanueas.
- Tundma huvi selle vastu, mida lapsed loevad. Vestlema nendega loetust. Vanemad peaksid lapsi suunama kasutama nii kooli- kui ka avalikke raamatukogusid.
- Aitama koolil kujundada oma õpikeskkonda nii, et lugemine oleks igapäevane ja harjumispärane tegevus, sest lugemisoskus on võtmeoskus, millest sõltuvad kõik teised õpioskused.
- Veel täpsemalt öeldes peaks aitama luua või kujundada kooliraamatukogu, mis on hästi varustatud erinevate sobilike raamatutega, kaasaegse tehnika ja internetiühendusega.

Vanemad peaksid olema kaasatud mõtestatud lugemisega seotud tegevustesse ja lugemisgruppidesse. Vanemate ja laste lugemisgrupid peaksid siiski olema eraldi, kuigi tegevused gruppides võivad olla sarnased. See on oluline, et lapsed saaksid vabalt oma mõtteid avaldada, et neid ei kammitseks vanemate kohalolek. Segagrupid on loomulikult võimalikud, aga nõuavad grupi moderaatorilt kõrget professionaalsust. Siiski soovitame me vanemate lugemisgrupid liita pigem mõne lastevanemate koolitusprogrammiga.

Kolmas osa - vahendid

See jaotis on tõlgitud masinaga. Algne versioon võib leida inglise suunised

Elav raamatukogu on projekti Elu raamat keskpunkt; koht, kus projekti väljundeid kasutatakse ja jagatakse ning kus kasutajate kogukond saab suhelda. See on saadaval inglise, eesti, kreeka, itaalia, portugali ja rumeenia keeles. Keel valitakse automaatselt kasutaja brauseri sätete alusel või kasutajad saavad valida teegi vaatamiseks mõne muu keele.

Elava raamatukogu üks põhifunktsioone on raamatud (raamatukogu sektsioonid), kus kasutajad saavad loetud raamatu põhjal jagada loodud või leitud meediume. Igas raamatus saavad kasutajad manustada või postitada meediumisisu mis tahes veebisaidilt; näiteks YouTube'i video manustamine või 3D-objekti manustamine Sketchfabist. Meediumid võivad olla stseeni videoreklaamid, raamatu heli ümberjutustamine või kriitika, stopp-animatsioon, kasutaja inspireeritud pildid, inspireeritud Scratchi kodeeritud animatsioon või mäng, 3D-mudel artefakti või stseeni kohta raamat või peaaegu mis tahes tüüpi meedium, mida õpilased ja õpetajad võivad välja mõelda!

Saadaolevate raamatute kollektsioonid on igas keeles erinevad. Need põhinevad selle riigi 9-15-aastastele õpilastele kõige populaarsemate raamatute õpetajate ettepanekutel. Raamatukogus registreeritud õpetajad (ja raamatukoguhoidjatena registreeritud õpilased) saavad hõlpsalt uusi raamatuid lisada, et raamatukogu veelgi laiendada.

Igal meediumisisu tükil on kordumatu QR-kood, mida saab ekraanil skannida, et vaadata meediumit telefonis või tahvelarvutis. Ka laiendatud raamatu loomiseks võiks QR-koodid printida ja päris raamatule kinnitada!

Elaval raamatukogul on sotsiaalne kogukond, paljude sotsiaalmeedia funktsioonidega saavad kasutajad tuttavaks. Kasutajad saavad sõpradeks, luua lugemisrühmi, luua lugemissündmusi, värskendusi postitada, sõnumeid saata ja palju muud. Kasutajaid värskendatakse nende profiilis, kui teised kasutajad postitavad oma sisu kohta kommentaare ja nad saavad jälgida raamatukogus mõnda oma lemmikraamatu pealkirja, et näha, mida teised kasutajad postitavad.

Veebilugemisrühmad on platvormi huvitav ja uuenduslik funktsioon. Õpetajad, rühmad või õpilased saavad luua veebipõhise lugemisrühma, kus nad saavad raamatu lugemise ajal ideid ja mõtteid jagada, füüsilisi või veebikohtumisi korraldada ning loodud meediasisu jagada.

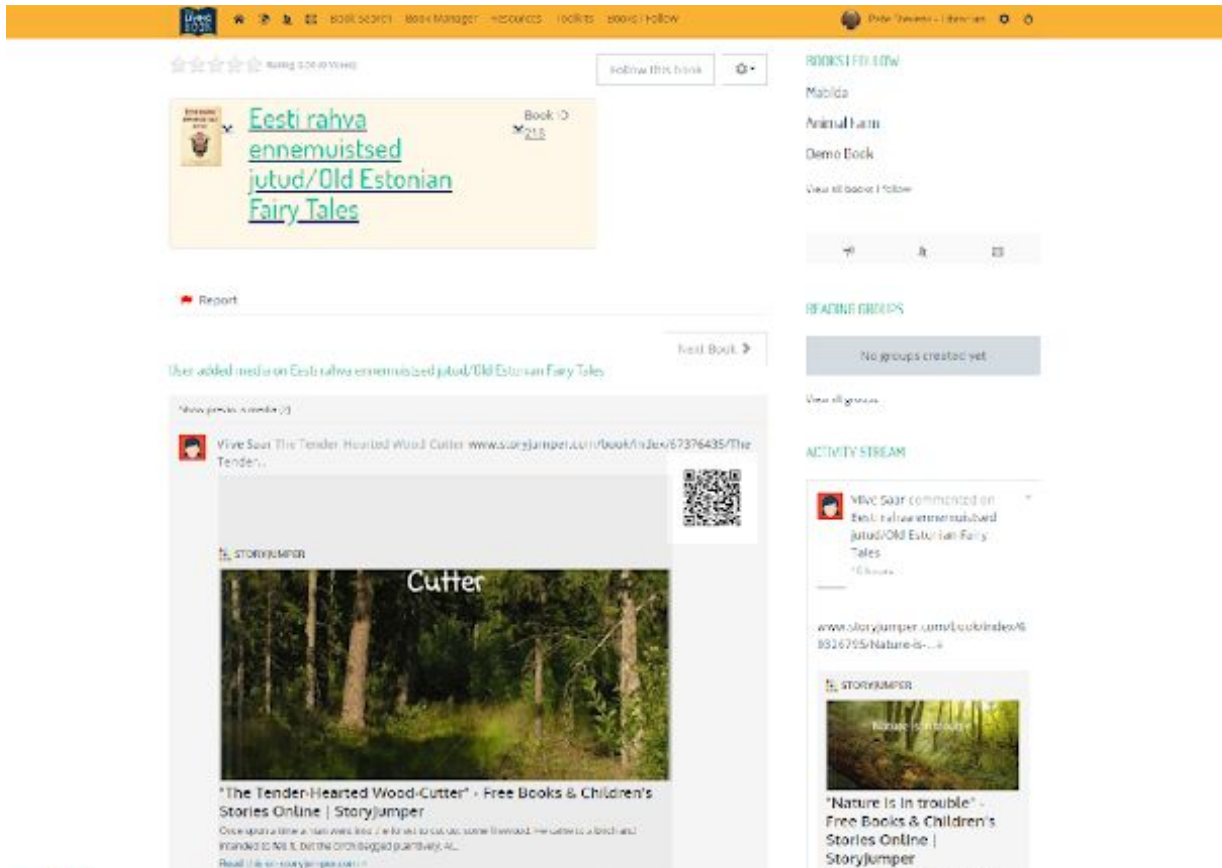
Üks tunnusjooni, mis on suunatud konkreetsetele õpetajatele, on tunnikavad. Õpetajad saavad vaadata projekti ja teiste õpetajate loodud olemasolevaid tunniplaanid, et neid

inspireerida. Avaldamistööriist „Tunniplaani looja” võimaldab ka platvormi kasutavatel õpetajatel luua tunniplaane ja jagada neid teiste õpetajatega.

Projektiga on loodud mitmeid tööriistakomplekte, mis aitavad õpetajatel ja õpilastel kasutada mitmesuguseid veebipõhiseid ja võrguühenduseta tööriistu. Igas tööriistakomplektis saavad kasutajad lugeda rakenduse või tööriista kirjeldust, leida linke rakenduse allalaadimiseks või veebis kasutamiseks, vaadata õppevideoid ja lugeda juhiseid, kuidas meediumid rakendusest võtta ja elavasse raamatukokku lisada.
<http://thelivinglibrary.eu/toolkits>

Enamik funktsioone nõuab kasutajatelt konto registreerimist. Saadaval on kahte tüüpi kontosid - liikmed ja raamatukoguhoidjad. Raamatukoguhoidja kontod on mõeldud peamiselt õpetajatele ja liikmekontod on mõeldud eeskätt õpilastele. Kõigil kasutajatel on juurdepääs raamatutele, tööriistakomplektidele ja sotsiaalsele kogukonnale ning nad saavad raamatukokku lisada meediume. Raamatukoguhoidjatel on täiendav funktsioon, et lisada raamatukokku uusi raamatuid, vaadata ja luua tunniplaane ning pääseda juurde e-õppe kursusele.

'The Living Library' ja kõik projekti **'The Living Book'** jaoks loodud ressursid jäävad võrku ja on kättesaadavad õpetajatele ja õpilastele kogu Euroopas, et neid saaks kasutada ka paljude aastate jooksul.

Näide ühest raamatust, mis näitab kasutaja loodud meediumit

The screenshot shows the 'Toolkits' section of the Living Library website. It features a navigation bar at the top with links like 'HOME', 'ABOUT', 'CONTACT', 'FAQ', 'BOOKS', 'TOOLKITS', and 'BOOKS FOLLOW'. Below the navigation bar, there's a 'Toolkits' heading with a wrench icon. A QR code and the Sketchfab logo are prominently displayed. The main content area includes a paragraph about exploring 3D models in VR and AR, a section for 'Instructional Videos' with two video thumbnails, and a 'How do I share my creation to The Living Library?' section with a list of steps. On the right side, there are three QR codes for 'the Web', 'Google play', and 'App Store'. At the bottom of the screenshot, there are three blue boxes with white text: 'Over 2 million models in 3D, VR & AR direct from your device', 'Search and discover by subject matter, category, popularity and more', and 'Bring your own experiences into the real world with AR'.

Näide ühest õpilastele ja õpetajatele kättesaadavast tööriistakomplektist www.thelivinglibrary.eu/toolkits